SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:576

av Mathias Bengtsson (KD)

Livsmedelsproduktion i Dalarna

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka svensk livsmedelsproduktion i enlighet med motionens intentioner och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sommaren 2017 beslutade riksdagen om Sveriges första nationella livsmedelsstrategi. Målet var att skapa en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar samtidigt som relevanta nationella miljömål nås.

Sedan dess har pandemin, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och det försämrade säkerhetspolitiska läget visat hur beroende den svenska livsmedelsproduktionen är av fungerande transporter och tillgång till bland annat drivmedel, el, gödsel, utsäde och andra insatsvaror. Livsmedelsproduktionen är en grundläggande del av totalförsvaret. Den produktion och förädlingskapacitet som behövs under en kris måste därför finnas redan i fredstid.

I mars 2025 presenterade regeringen Livsmedelsstrategi 2.0. Strategin innebär att arbetet för att stärka livsmedelskedjans konkurrenskraft och öka den svenska livsmedelsproduktionen intensifieras.

För oss i Dalarna är detta särskilt angeläget. Dalarna har i dag en relativt liten livsmedelsproduktion i förhållande till länets konsumtion, samtidigt som det finns goda förutsättningar att producera mer mat. Det varierade landskapet, med jordbruksbygder längs Dalälvens dalgångar och runt Siljan, ger möjligheter till både jordbruk, djurhållning och småskalig livsmedelsförädling. En ökad produktion skulle stärka länets försörjningsförmåga, skapa arbetstillfällen och bidra till att hålla odlingslandskapet öppet. Det som gäller i Dalarna illustrerar också den nationella utmaningen. Sverige behöver ta till vara den produktionsförmåga som finns i hela landet.

Det är uppenbart att det behövs en fortsatt utveckling för den svenska livsmedelsproduktionen. Berörda myndigheter bör därför ges ett tydligare ansvar att inom sina respektive verksamhetsområden bidra. Beslut som får betydande negativa konsekvenser för livsmedelsproduktionen bör redovisa hur dessa konsekvenser har vägts mot andra samhällsintressen.

En avgörande förutsättning för en ökad produktion är att det finns lönsamhet i hela livsmedelskedjan. Lantbruket kräver stora investeringar i förhållande till omsättningen, samtidigt som produktionen är utsatt för stora risker genom väder, smittor, prisförändringar och varierande kostnader för insatsvaror. Utan en rimlig avkastning på arbete och investerat kapital kommer företag att avvecklas, investeringar att utebli och produktionen att minska.

Lantbrukarnas Riksförbunds rapport Matkronan 2024 visar att endast nio procent av det belopp som konsumenterna köper mat för går till den svenska bonden. För livsmedel som helt består av svenska råvaror går däremot nästan 20 procent till bonden. Det visar att en ökad efterfrågan på svenska råvaror kan stärka primärproduktionen och samtidigt förbättra Sveriges försörjningsförmåga.

Den offentliga upphandlingen har här en viktig roll. Kommuner, regioner och statliga verksamheter köper varje år stora mängder livsmedel. Upphandlingen bör i högre grad utformas så att svenska krav på djurskydd, miljöhänsyn och livsmedelssäkerhet får genomslag. Det behövs även bättre förutsättningar för små och lokala producenter att delta i offentlig upphandling. En större efterfrågan på svenskproducerade livsmedel stärker både lantbruket och livsmedelsberedskapen.

Även förädlingsledets lönsamhet och kapacitet måste värnas. Utan slakterier, mejerier, kvarnar, lager, transporter och annan livsmedelsindustri kan den svenska

primärproduktionen inte tas om hand. Förlorad förädlingskapacitet är ofta svår och kostsam att bygga upp på nytt.

Regeringen bör därför skyndsamt vidta åtgärder och säkerställa de långsiktiga villkor som krävs för att öka den svenska livsmedelsproduktionen och stärka landets försörjningsberedskap.

Mathias Bengtsson (KD)